

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Vadóka

A műharag néha jó

Huszonkét esztendő korom körül nagyon szerettem fölsétálni a Törpeháza előtti hegytetőre, ahonnan gyönyörű kilátás nyílt a mélyben hömpölygő kék Dunára és a túloldalon emelkedő pilisi hegyekre.

Egy nyári délutánon, kezemben egy verseskötettel, ott üldögéltem a pihenőpadon, és néztem a gyönyörű tájat, meg olvastam. Egyszerre csak lépéseket hallok, lenézek, s az egyik útkanyarban megpillantom Vadókát, a kis törpét, amint lépeget fölfelé az ösvényen. Az utat nézte. A következő pillanatban már el is kaptam róla a tekintetemet. Vadóka ugyanis mialatt ballagott, az orrához emelte a kezét, és – na, hogy is mondjam csak – zsebkendő nélkül tisztogatta az orrát. Csodálkoztam, hogyan lehetséges, hogy ez a gyönyörű kilátás, a pompás nyári erdő, az út szélén a rengeteg virág nem tartja vissza attól, hogy ilyen csúnyát cselekedjék. Vagy tíz perc múlva elém ért a kanyargós úton. Köszöntöttük egymást, leült mellém, és kérdezte: „Mit olvas, Moha bácsi?” Mondtam, hogy Petőfit. Minthogy tudtam Vadókáról, hogy élénk eszű és lelkesedő természetű, fel is olvastam neki a verset, amelynél éppen nyitva volt a könyv. Az első versszakot elmondom nektek is:

*Sors, nyiss nekem tért,
hadd tehessek
Az emberiségért valamit!
Ne hamvadjon ki haszon nélkül e
Nemes láng, amely úgy hevít.*

Miután végigolvastam a verset, Vadóka egyszeriben észrevette a gyönyörű kilátást. Átnézett a Duna fölött a Pilis-hegységre, teleszívta a tüdejét levegővel, és így szólt: „Bárcsak én is tehetnék már valamit az emberiségért!” Csodálkozva

kérdeztem: „Miért mondd ezt ilyen sóhajtósan? Ha csakugyan tenni akarsz, rengeteget tehetsz, akár rögtön is.” Felugrott a padról: „Rengeteget? Mint gyerek? Itt Törpeházán?”

Bólintottam. Rengeteget, bárhol és minden pillanatban. Már vissza is ült: „Tessék megmondani gyorsan, hogy mit!” Bizalmatlanul pislogtam rá: „Hát persze, nem könnyű teendő. Kérdés, hogy lesz-e akaraterőd hozz á?” Felugrott: „Lesz! Van! De mi az?”

Most aztán nagyot nézett. Válaszom ugyanis így hangzott: „Ettől a pillanattól kezdve csakis zsebkendővel tisztogasd az orrod!” Nemcsak nagyot nézett, de el is vörösödött. „Sohase szoktam másként!” Elgondolkoztam: „Te hetnéd még azt is az emberiségért, hogy sohase hazudj! Mert hiszen láttam az előbb! De elég egyelőre, ha azt meg bírod tenni, amit tanácsoltam.” Hebegett: „De hát én nem ilyesmire, hanem valami hőstettre gondoltam, ami nagyon nehéz! Ez könnyű, és nem is használok vele az emberiségnek!”

„Mondok majd később hősteteket is. Nehéznek éppen elég nehéz ez is. Majd meglátod! Az emberiségnek igenis rengeteget használsz vele. Eléred, hogy az emberiség egyik tagja – vagyis te magad – tiszteletben tartsa és megszeresse a jó ízlés törvényeit. De ha megijedsz ettől a feladattól, akkor hagyjuk. De akkor ne kérdezd tőlem soha többé, mit tehetnél az emberiségért!”

Vadóka ismét elvörösödött, de most már indulatában. „Nem ijedsz meg a feladattól! Nincs is miért megijednem, mert hiszen ez semmi. Ettől a pillanattól kezdve mindig zsebkendőt használok. Akár máris mondhatná Moha bácsi a következő feladatot.”

„Újabb feladatot csak holnap kaphatsz, ha látom, hogy ezzel már megbirkózol. Gyere ide ugyanebben az időben. Ha én még nem lennék itt, ül le, és várj!”

Másnap már egy órával előbb ott voltam. Felmásztam a pad mellett álló fára, és elbújtam a lombjai között. Vadóka megjött, leült, várakozott. Aztán egyszerre csak az orrához emelte a kezét, dörzsölgette egy kicsit az orrát, és szétnézett, nem közeledem-e valamerről. Ugyanazt cselekedte, mint az előző napon, én pedig megszólaltam a fán: „Halló! Halló! Itt a becsapott emberiség beszé! Azt ígérted, hogy összességünk egyik tagját jó ízlésűvé teszed. No ugye, hogy nem olyan könnyű még ez az állítólagos semmiség sem!”

Vadóka zavarban is volt, nevelt is. Miután lemásztam a fáról, így szólt: „Hagyjuk ezt, Moha bácsi, csakugyan. Ez olyan jelentéktelen feladat, hogy nem tud lelkesíteni engem. Különben is most történt utoljára. Olyan feladatot tessék adni nekem, amellyel nem önmagamnak használok, hanem másoknak.”

Bólintottam, és megindultam vele hazafelé. Útközben. mintegy játékból, lecsippentettem egy szem gyümölcsöt egy vadalmafáról, és odaadtam Vadókának: „Dugd zsebre, őrizd meg, amúgy is erről kaptad a neved.” Bevezettem a kertembe, hátra a gyümölcsfáim közé, és megálltam vele legszebb termésű almafám, az asztaháni piros alatt. „Tudod-e, milyen gyümölcsből nemesedett ilyen gyönyörűvé ez az almafajta itt?” Felmutatta a kicsiny, zöld vadókát: „Ilyen volt az őse!” „Ilyen bizony, de nem egyik napról a másikra lett ám ebből ilyen gyönyörű piros alma. Sok-sok parányi

változás kellett hozzá. Évszázadokon, évezredekén át. S azzal a sok-sok parányi változással nemcsak önmaguknak használtak azok a régesrégii piciny vadókák, hanem az egész almanemzetiségnek. Ez az asztaháni piros annak köszönheti ízességét, hogy az ősrégi, fanyar vadókák nem mondták: 'Jelentéktelen feladat, hogy gyarapodjam ízességben, azzal csak önmagamnak használok!'

Ekkor Vadóka lelkesülten felkiáltott „Moha bácsi, tekintsük úgy, hogy a zsebkendő-üggyel már meg is birkóztam. Tessék újabb feladatot adni.” Feladat helyett azonban néhány szép példány asztaháni pirosat adtam neki. „Várjunk holnapig, mert hátha mégsem birkóztál meg vele. Holnap ugyanott találkozunk. Na! Most pedig menj haza, nézgesd a gyümölcsfákat, és gondolkozál azon, amit mondtam.”

Vadóka elköszönt, elment, de még a kertem ajtaján sem lépett ki, amikor már át is másztam hátul a kerítésen. Futottam a kertek mögött, bemásztam Vadókaék gyümölcsösébe, és lehasaltam az egresbokrok mögé.

Másnap ismét vittem a Petőfi-kötetet. Sétáltam egyet, azután leültem a padra, és olvastam. Nemsokára lelkendezve odafutott hozzám Vadóka: „Kérem az új feladatot, Moha bácsi, most már igazán kérem! Azzal a másikkal már megbirkóztam, győztem!”

Csőndesen feleltem: „Várjunk még egy napot. Láttalak tegnap a kertekben az egresbokrok közül.”

Vadóka ismét elvörösödött, de most sem zavarában, hanem az indulattól: „Jaj, Moha bácsi! Hagyjuk már azt! Különben is éppen akkor, amikor látni tetszett, az jutott az eszembe, hogy nem is jó a vadalma hasonlat. A vadóka ízesedése, megnemesedése csak a későbbi nemzedékeknek használ!”

Rábámultam: „Hát aztán? A későbbi nemzedék tán nem is emberiség?” Ingerülten kiáltotta: „De én a most élőknek akarok használni!” Ekkor huncut ábrázattal intettem neki, hogy hallgasson

csak egy kicsit, ne áruljuk el, hogy itt vagyunk. „Úgy hallom, jön valaki lentebb az úton.” Jól hallottam. Egy törpeházi kislány, a nyolcéves Dalocska bandukolt föfelé. Dalocska hiú is volt, fecsegő is, a kistörpék Locskának szólították Dalocska helyett, és gyakran ingerkedtek vele. Igen nagy piros szalagcsokor volt most is a hajában, és ravaszkságon kacintva megkérdeztem Vadókától: „El tudnád-e találni innen görönggyel azt a csokrot?” Vadóka gyorsan és örömmel intette: „De még mennyire!” – s már kereste is vigyorogva az alkalmas göröngyöt.

Ekkor megfogtam a karját, és bólogatva mondtam: „Milyen igazad van, ha olyan feladatot akarsz, amellyel most élő embereknek használhatsz. Ezt kell majd megtanulnod csakugyan. Íme, most is majdnem ártottál Dalocskának, használás helyett. Meg kell tehát tanulnod választani a cselekvések között. Finom ítélpességre és jó ízlésre van szükséged, hogy például ilyen esetben a 'dobni' és a 'nem dobni' közül a 'nem-dobni'-t tudd választani. S hogy jóízlésed fejlődjék, legelőször is okvetlenül rá kell szoknod a zsebkendő használatára.”

Most már dühbe gurította Vadókát, hogy megint ide kanyarodtunk vissza. „Jaj, hát Moha bácsi még mindig az orromról beszél? Tessék már megérteni, hogy torkig vagyok az orrommal. Nem ilyen apróságot akarok tenni az emberiségért, hanem valami nagy dolgot, ami dicsőséggel jár.” Miután ezt elszónokolta, visszaült a padra, azaz csak akart volna,

mert rászóltam: „Én ültem előbb a padon, foglalt! Ne ülj le mellém, te csibész!”

Elhívve bámult rám. Nem tudta, hogy én így is tudok beszélni. Pedig még folytattam is: „Az vagy bizony! Csibész, képmutató! Fanyalogsz a tanácsomra, hogy először az emberiség egyetlenegy tagján, önmagadon segíts, végül pedig kiderül, hogy nem akarsz te használni sem a jövőendő nemzedéknek, sem a mostaninak, hanem igenis egyedül önmagadnak. Azt mondja Petőfi: *„Ne hamvadjon ki haszon nélkül e nemes láng, mely úgy hevít.”* De Petőfi az emberiség javát értette a haszon szón, te meg a magad javát, a dicsőséget. Nem nemes tehát a lángod sem, mert csak a dicsőség lakomáját szeretnéd megfőzni, megsütni rajta.”

Ekkorára már felért hozzánk Dalocska is, és ámuldozva, de mosolyogva hallgatta, hogy szidok valakit. Intettem neki, hogy üljön le, ne ijedjen meg tőlem. Vadókára meg rákiáltottam: „Nem ez a Petőfi-vers való egy ilyen mihasznának, mint te vagy, hanem az: *„Mit háborgattok? Takarodjatok innen!”*

Vadóka szégyenkezve elfutott, én elmosolyodtam, Dalocska meg elnevette magát, és így szólt: „Tudtam én, hogy csak úgy tesz Moha bácsi, mintha haragudnék, nem is félttem egy cseppet sem.”

Az viszont bámulatos, hogy amit magyarázattal és érvekkel nem tudtam elérni, műharaggal elértem. Körülbelül egy hónap múlva bejött egy reggel a kertembe Vadóka, és ezt mondta: „Ne tessék már haragudni rám, Moha bácsi! Azt én már – tetszik tudni mit, azt én már régóta nem teszem!”

Gyakorlatom van benne, hogy arckifejezésből, hangból megállapítsam, igazat mond-e valaki. Vadóka igazat mondott. Hát persze jobb lett volna, ha az érvek győzik meg, nem pedig az indulatom hat rá. Bár az is lehetséges, hogy mégiscsak az érvek munkáltak ki benne ezt az eredményt, csak idő kellett hozzá. Ezt még maga Vadóka sem tudhatja. Nem is kérdelem tőle.